

EL KIT DE RECERCA: l'eina per definir la metodologia

Ara que ja teniu definida la pregunta de recerca, heu d'escollir les tècniques que us permetin recollir dades per respondre-la.

En primer lloc, com que hi ha molta gent que ja ha estudiat temes similars, hauríeu de documentar-vos i revisar el coneixement que ja està recollit sobre el tema de la vostra investigació. Aquest procés és el que anomenen construir el marc teòric de la recerca i té per objectiu orientar la pregunta de recerca a partir del coneixement que ja està consolidat al voltant d'un mateix tema.

Per facilitar-vos el procés de recerca, podeu considerar que el vostre marc teòric és el de les economies plurals (el que vau aprendre a la càpsula 1) i concretament el coneixement sobre economia solidària, informal i de les cures. De totes maneres, si us ve de gust documentar-vos més i seguir aprenent, podeu consultar més bibliografia o pàgines web de referència com la de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya.

Escolliu la metodologia que us permeti recollir més dades per respondre la vostra pregunta i ompliu la vostra fitxa de recerca.

METODOLOGIES DE RECERCA

Les respostes a les vostres preguntes de recerca s'han de poder obtenir a partir de dades del món que us envolta. La metodologia que seleccioneu serà la que us donarà una pauta per trobar la resposta.

En aquest projecte ens centrarem en dues metodologies, complementàries i usades de manera molt generalitzada en la recerca social. Tot i ser diferents, tenen algunes característiques comunes:

- Permeten generar nous coneixements a partir de l'observació de l'entorn. Per fer-ho, guien una recollida de dades. La interpretació d'aquestes dades permetrà explicar fenòmens no visibles o relacions entre aquests.
- Totes les conclusions que s'extreuen d'aquests procediments són incertes. És per això que els haurem d'associar un marge d'error i no podem parlar-ne com a totalment certes; un estudi pot ser desmentit per un altre estudi.
- Permeten assegurar-nos que estem recollint les dades de manera molt similar a com ho farà qualsevol altra persona que faci recerca seguint la mateixa metodologia. Tota la informació sobre com hem fet l'estudi serà exposada i es podrà comparar.

METODOLOGIA QUANTITATIVA

Busca l'explicació del fenomen que volem estudiar amb la revisió de dades obtingudes a partir de plantejar les mateixes qüestions a un nombre molt gran de persones.

Característiques:

- El subjecte d'estudi (vosaltres) està clarament diferenciat de l'objecte d'estudi (allò que voleu analitzar).
- Tots els instruments que s'utilitzen per analitzar dades tendiran a despersonalitzar els objectes d'estudi. Per fer-ho, s'intentarà que les seves respostes siguin el menys matisades possible.
- Requereix informació de molts casos (persones) diferents per poder extreure conclusions vàlides entorn de l'objecte d'estudi.

Instrument de mesura: QÜESTIONARI / ENQUESTA

L'instrument més usat en aquesta metodologia és el QÜESTIONARI o ENQUESTA a les persones que seran objecte del nostre estudi.

A la següent taula resumim els aspectes principals que ha de tenir un qüestionari per poder-se utilitzar en una recerca.

Objectiu	Mesurar i poder extreure conclusions generals dels resultats de totes les persones que formen part de la mostra.
Mostra	<p>La mostra seran les persones que formaran part del vostre estudi. Per exemple: si voleu fer un estudi sobre el vostre barri, no serà viable que enquesteu tot el veïnat (que seria la població del vostre estudi). Enquestareu un grup de gent que serà la representació de tot aquest veïnat (que serà la vostra mostra).</p> <p>Perquè una mostra sigui vàlida ha de complir amb un seguit de condicions de manera que el grup de persones sigui el més representatiu possible de tota la població sobre la qual voleu fer l'estudi.</p> <ul style="list-style-type: none">• La mostra ha de ser el més gran possible, tot i que l'estudi ha de ser viable.• S'hi han d'incloure perfils prou heterogenis perquè tota la diversitat de

	la població quedi reflectida a la mostra. Per exemple: persones de totes les edats en el mateix percentatge que en la població de referència, representació de gènere, diferents oficis, llocs de naixement, etc.
Disseny	<p>Per dissenyar el qüestionari podeu tenir en compte aquestes indicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comenceu per enumerar els temes sobre els quals plantejareu les vostres preguntes. • Seleccioneu els tipus de pregunta (especificats més avall) que podeu utilitzar per a cada tema, segons el tipus d'informació que vulgueu obtenir. • Reviseu que hagi quedat un qüestionari coherent i que us permeti obtenir tota la informació que voleu.
Tipus de preguntes	<ul style="list-style-type: none"> • Obertes: no heu de marcar cap restricció en la resposta i deixareu un espai per respondre lliurement. Plantegeu-les quan busqueu opinions o impressions d'un tema. • Tancades: les respostes queden molt acotades perquè només es poden marcar les que vosaltres indiqueu prèviament. Hi ha dos tipus de resposta tancada: <ul style="list-style-type: none"> • Selecció: s'escull una de diverses opcions. • Ordenació o jerarquia: s'endrecen diferents respostes en una escala o seguint alguna prioritat. • Numèriques: demaneu que es puntuï algun ítem sobre una escala.

Algunes recomanacions per fer viables les vostres recerques amb enquestes:

- Dissenyeu enquestes breus i senzilles i delimitau clarament la mostra, perquè si teniu massa informació no tindreu temps per processar-la.
- Planifiqueu amb detall el procés: Quantes persones enquestareu? Com les localitzareu? Qui repartirà les enquestes? Qui farà el buidatge? Quines dates límit teniu?
- Les preguntes tancades o semiobertes són molt més senzilles d'analitzar perquè les dades són més concises. Minimitzeu les preguntes obertes (d'opinió o reflexió) o reduïu el nombre de persones enquestades.
- Si aneu a fer les enquestes en persona, no us oblideu de dur els formularis en format digital o en paper.

- Si voleu passar el qüestionari en paper a les persones enquestades, recordeu que les caselles de resposta i les instruccions han de ser clares.

Eines:

- Els fulls de càlcul són bones eines per organitzar els resultats numèrics i treballar-los. Penseu en com ordenareu els resultats que obtingueu de les enquestes, us ajudarà a plantejar millors preguntes. Us podeu descarregar gratuïtament el full de càlcul del programari lliure OpenOffice aquí.
- Podeu dissenyar i difondre enquestes online amb diferents aplicacions gratuïtes que en tots els casos us permeten fer el buidatge de les dades en fulls de càlcul.

METODOLOGIA QUALITATIVA

Busca l'explicació del fenomen que volem estudiar amb la comprensió i interpretació de dades obtingudes a partir d'uns pocs casos concrets estudiats molt a fons.

Característiques:

- El subjecte d'estudi (vosaltres) està en contacte amb l'objecte d'estudi (allò que voleu analitzar).
- Tots els instruments que s'utilitzen són molt personalitzats i adequats per a cada situació d'estudi.
- Requereix informació de pocs casos (persones), però de cadascun n'extreu una gran quantitat d'informació per poder arribar a conclusions vàlides.

Instrument de mesura: ENTREVISTA

L'instrument més usat en aquesta metodologia és l'ENTREVISTA.

A la següent taula resumim els aspectes principals que ha de tenir una entrevista per poder-se utilitzar en una recerca.

Objectiu	Comprendre millor el que la persona entrevistada entén o interpreta sobre allò que esteu estudiant. Apropar-se al màxim a les seves idees i vivències.
Tipus d'entrevista	Segons el guió de l'entrevista: <ul style="list-style-type: none">• Estructurada: hi ha un guió establert amb les preguntes tancades.• Semiestructurada: hi ha un guió establert que marca la informació que s'ha de recollir durant l'entrevista, però no especifica les preguntes que

	<p>s'han de fer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oberta: no hi ha un guió establert. La persona entrevistadora sap la informació que ha de recollir i conversa amb la persona entrevistada per fer-ho. No us la recomanem ja que es necessita molta experiència per fer aquest tipus d'entrevistes. <p>Segons el nombre de persones entrevistades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Individual: s'entrevisten a les persones d'una en una. • Grupal: s'entrevista a un grup sencer de persones.
Disseny	<p>Per dissenyar el qüestionari podeu tenir en compte aquestes indicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comenceu per enumerar els temes sobre els quals plantejareu les vostres preguntes. • Seleccioneu els tipus de pregunta (especificats més avall) que podeu utilitzar per a cada tema, segons el tipus d'informació que vulgueu obtenir. • Reviseu que hagi quedat un qüestionari coherent i que us permeti obtenir tota la informació que voleu.
Tipus de preguntes	<ul style="list-style-type: none"> • Obertes: no heu de marcar cap restricció en la resposta i deixareu un espai per respondre lliurement. Plantegeu-les quan busqueu opinions o impressions d'un tema. • Tancades: les respostes queden molt acotades perquè només es poden marcar les que vosaltres indiqueu prèviament. Hi ha dos tipus de resposta tancada: <ul style="list-style-type: none"> ○ Selecció: s'escull una de diverses opcions. ○ Ordenació o jerarquia: s'endrecen diferents respostes en una escala o seguint alguna prioritat. • Numèriques: demaneu que es puntuï algun ítem sobre una escala.

Algunes recomanacions per fer viables les vostres recerques amb entrevistes:

- Les entrevistes són una eina d'anàlisi en profunditat, per això n'extraïem molta informació que després cal analitzar. Com més estructurada sigui l'entrevista més senzilla serà aquesta tasca.
- La recerca és una eina viva que podeu enriquir a mesura que l'aneu fent. Us pot ser d'utilitat entrevistar en profunditat dues o tres persones expertes que us ajudin a definir un marc

teòric sobre el context, us facilitin contactes per altres entrevistes o enquestes i us assessorin sobre les preguntes.

- És important que enregistreu l'àudio de les entrevistes per després facilitar-vos el buidatge d'informació i que prengueu notes.
- Tingueu en compte que per cada hora d'àudio d'entrevista després calen dues hores de feina per transcriure-la.
- Planifiqueu acuradament les entrevistes: Com contactareu amb les persones entrevistades? Qui ho farà? On quedareu? Qui s'encarregarà del buidatge?

Eines:

- Us serà de molta utilitat enregistrar les vostres entrevistes; podeu fer-ho amb gravadores o amb les aplicacions dels telèfons mòbils. Abans de començar assegureu-vos que el so és bo i que teniu piles o bateria.
- Per analitzar les entrevistes n'haureu de transcriure almenys una part; podeu facilitar-vos la feina amb pàgines com Otranscribe que us permeten escoltar l'àudio més a poc a poc o bé cercant programes de transcripció online i després corregint els textos.
- El buidatge de les entrevistes és més senzill si agrupeu les respostes sobre temes similars en un mateix document i així podreu veure fàcilment si hi ha opinions semblants o complementàries. Per fer-ho és important que ordeneu la informació clarament. Doneu un codi a cada entrevista i així quan uniu els resultats no se us barrejaran.
- Els fulls de text són bones eines per organitzar els resultats. Us podeu descarregar gratuïtament el full del programari lliure OpenOffice aquí.

RECOMANACIONS GENERALS

Tant si feu un qüestionari com una entrevista, hi ha unes quantes recomanacions que podeu seguir per assegurar-vos que recolliran correctament la informació que busqueu:

- Les preguntes han de ser clares i no es poden confondre els significats de les paraules.
- Abans de difondre el qüestionari entre la vostra mostra o de fer les entrevistes, està bé que feu una prova pilot. Passeu l'entrevista o el qüestionari a alguna persona que no hagi estat implicada en el procés d'elaboració i que no hagi de formar part de la mostra final. L'objectiu d'aquesta prova és veure si funciona i s'entén l'instrument de mesura que heu fet o no.
- S'han de poder respondre totes les preguntes amb una certa rapidesa (el qüestionari més que l'entrevista). Cal tenir en compte que la gent es cansa i que si hi han d'estar molta estona, les respostes del final pot ser que no tinguin la qualitat que ens agradaria o que, fins i tot, quedin sense respondre.

Kit metodològic de recerca

- En un qüestionari s'han de moderar la quantitat de respostes obertes que demaneu pel mateix motiu: el cansament de qui respon. Si ens queden moltes preguntes sense respondre tampoc no ens servirà de gaire el contingut que fem.
- Les preguntes que fem no han de condicionar un tipus de resposta (la que nosaltres vulguem que surti). Per exemple:
 - Pregunta esbiaixada: "T'agradaria canviar l'horari de les classes de català?"
 - Pregunta no esbiaixada: "Valora de l'1 (no em sembla gens bé) al 5 (em sembla perfecte) l'horari de les classes de català"